

TEORĒTISKĀ ROKASGRĀMATA

AllinErasmus

ALLinErasmus

Promoting participation in Erasmus for
students at risk of social exclusion

ALLinErasmus projekts
2022-2-ES01-KA210-VET-000093670

Rādītājs

ievads: AllinErasmus	3
1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata	5
<u>1.1. Sociālās atstumtības un sociālās iekļaušanas nozīme</u>	6
<u>1.2. Aspekti, kas nosaka sociālo atstumtību</u>	8
<u>1.3. Sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas</u>	10
<u>1.4. Kā sociālā atstumtība ietekmē profesionālo izglītību?</u>	17
<u>1.5. Kā sociālā atstumtība ietekmē dalību Erasmus+ mobilitātēs?</u>	19
Vārdnīca	21
Atsauces	23

Ievads: AllinErasmus

Projekta prezentācija

ALLinErasmus ir Eiropas Savienības programmas Erasmus+ finansēts projekts, kura mērķis ir palielināt sociālās atstumtības riskam pakļauto profesionālās izglītības studentu līdzdalību Erasmus+ mobilitātēs, nodrošinot apmācību saturu un rīkus PI speciālistiem, kuri pārvalda Erasmus+ mobilitātes.

Projekts ir paredzēts PI pedagogiem, kas ir atbildīgi par Erasmus+ mobilitāti, palīdzot viņiem uzzināt, kā sasniegt un integrēt sociālās atstumtības riskam pakļautos skolēnus dažādos Erasmus+ mobilitātes posmos.

Tādēļ ALLinErasmus ir šādi mērķi:

Profesionālās izglītības speciālistu apmācība par "sociālo atstumtību"

Sociālās atstumtības riskam pakļauto studentu intereses palielināšana par Erasmus+ mobilitātēm

Mobilitātes iespēju pieejamības veicināšana sociālās atstumtības riskam pakļauto studentu vidū

Sociālās atstumtības riskam pakļauto studentu līdzdalības palielināšana Erasmus+ mobilitātēs

Palīdzība PI speciālistiem, kas ir atbildīgi par Erasmus+ mobilitātes pārvaldību savos centros

AllinErasmus konsorcijs

Mediterraneo Erasmus starptautiskais centrs no Spānijas.

KULDĪGAS TEHNOĻOĢJU UN TŪRISMA TEHNIKUMS, from Latvia.

AKMI ANONIMI EKPAIDEFTIKI ETAIRIA, no Grieķijas.

Ievads: AllinErasmus

Kas ir AllinErasmus Toolkit?

ALLinErasmus Toolkit ir ALLinErasmus konsorcijs radīts produkts, kas sniedz profesionālās izglītības pedagogiem nepieciešamās zināšanas darbam sociālās atstumtības riskam pakļauto skolēnu integrācijā Erasmus+ mobilitātēs. Rīku komplektam ir trīs daļas:

1. daļa aptver teorētisko saturu par sociālās atstumtības nozīmi, sniedzot profesionālās izglītības pedagogiem pamata zināšanas.
2. daļā ir iekļauta virkne praktisku rīku un piemēru, lai sasniegtu sociālās atstumtības riskam pakļautos studentus un rosinātu viņu interesi par Erasmus+ mobilitātēm.
3. daļa aptver reālus veiksmes stāstus un labās prakses piemērus no visas Eiropas, parādot sociālās atstumtības riskam pakļauto profesionālās izglītības studentu pieredzi, piedaloties Erasmus+ programmā vai profesionālās izglītības pedagogu pieredzi, iesaistot mobilitātēs sociālās atstumtības riskam pakļautos skolēnus.

**1. daļa:
Teorija**

**2. daļa:
Praktiski
instrumenti**

**3. daļa:
Veiksmes
stāsti**

1. DAĻA

Teorētiskais ceļvedis

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Šī rīkkopas pirmā daļa ir izstrādāta, lai palīdzētu PI pasniedzējiem izprast sociālās atstumtības nozīmi, tās dažādās sastāvdaļas un to, kā tā ietekmē PI studentu uzvedību.

Turpmākajos apakšpunktos tiks sniegts teorētisks skaidrojums svarīgākajiem ar sociālo iekļaušanu saistītiem terminiem. Rīku kopas beigās ir atrodama arī vārdnīca ar izmantoto galveno jēdzienu definīcijām.

1.1. Sociālās atstumtības un sociālās iekļaušanas nozīme

Lai efektīvi apspriestu sociālo atstumtību, ir jāsaprot šis termins.

Sociālo atstumtību Eiropas Komisija 1992. gadā definēja kā “mehānismus, ar kuriem indivīdi un grupas tiek izslēgtas no dalības sociālajā apmaiņā, no sociālās integrācijas un identitātes prakses un tiesībām. Sociālā atstumtība pārsniedz līdzdalību darba dzīvē; tas ir jūtams un parādīts mājokļu, izglītības, veselības un pakalpojumu pieejamības jomās” (Communities & Communities, 1992).

Pārtulkojot to vienkāršākos vārdos, cilvēki, kas saskaras ar sociālo atstumtību, nespēj piedalīties sabiedriskajās aktivitātēs vai gūt labumu no sociālajām tiesībām, ko var citi cilvēki.

Lai sasniegtu sociālās atstumtības līmeni, personai jābūt atstumtai vairākos līmeņos. Un ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka sociālā atstumtība cieš ne tikai vienā cilvēka dzīves jomā. Piemēram, ja jūtas atstumts tikai savā darba vietā, bet ne klasē vai piesakoties aizdevumam, tas nozīmē, ka persona, iespējams, necieš sociālu atstumtību, bet gan diskrimināciju darba vietā.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Tāpēc ar sociālo atstumtību saskaras cilvēki, kuri savā dzīvē saskata tādu problēmu kombināciju kā bezdarbs, diskriminācija, sliktas prasmes, zemi ienākumi, slikts mājoklis, augsts noziedzības līmenis, slikta veselība un ģimenes izjukšana. Viena laicīgi risinot to visu, cilvēks saskaras ar arvien sarežģītākām problēmām, kas skar viņu pašu, ģimeni, vidi un visbeidzot visu sabiedrību. (Sociālā atstumtība, n.d.)

Tagad, kad jēdziens “sociālā atstumtība” ir skaidrāks, pāriesim pie tā, ko varētu uzskatīt par pretstatu... ko nozīmē “sociālā iekļaušana”?

Pēc Apvienoto Nāciju Organizācijas domām, “Sociālā iekļaušana ir process, kurā tiek pieliktas pūles, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas – lai ikviens neatkarīgi no viņu izcelsmes var dzīvē pilnībā realizēt savu potenciālu. Šādi centieni ietver politiku un darbības, kas veicina vienlīdzīgu piekļuvi (sabiedriskajiem) pakalpojumiem, kā arī ļauj pilsoņiem piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos, kas ietekmē viņu dzīvi. (Sociālā iekļaušana | Nabadzības izskaušana, n.d.)

Kā šī definīcija sakrīt ar sociālo atstumtību? Tas parāda, ka sociālā iekļaušana nenozīmē sociālās atstumtības iemeslu “slēpšanu”. Sociālā iekļaušana nozīmē atklāti izprast un redzēt fona problēmas, ar kurām saskaras persona, un meklēt atslēgu, lai nodrošinātu, ka persona joprojām var piekļūt tām pašām iespējām, kuras nesaskaras ar šīm problēmām.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

1.2. Aspekti, kas nosaka sociālo atstumtību

Apvienoto Nāciju Organizācijas apkopotā informācija par sociālo atstumtību liecina, ka sociālo atstumtību nosaka dažādi faktori. Nākamajā attēlā ir parādīta virkne piemēru katram faktoram:

Ekonomiskais

- Ienākumi zemāki par vidējo dzīves dārdzību
- Rēķinu apmaksas neiespējamība
- Ekonomisko ierobežojumu dēļ nav pieejams piemērots mājoklis
- Nestabila nodarbinātība vai bezdarbs

Politiskais

- Ierobežojumi piedalīties politiskajā dzīvē
- Balsošanas iespēju trūkums
- Saskaņoties ar šķēršļiem vai ierobežojumiem politiskās ideoloģijas dēļ
- Nav politiski pārstāvēts

Kultūras

- Piederība mazākumtautībai
- Piederība citai kultūrai
- LGTBIQ+ diskriminācija

Sociālā dzīve

- Tiek diskriminēta dzimuma dēļ
- Ierobežo piedalīties invaliditātes dēļ
- Saskaņoties ar šķēršļiem piekļuvei izglītībai
- Saskaņoties ar šķēršļiem, lai piekļūtu sociālajiem pakalpojumiem
- Saskaņoties ar šķēršļiem piekļuvei veselības pakalpojumiem
- Saskaņoties ar šķēršļiem, lai piekļūtu transportam

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Tomēr no profesionālās izglītības skolotāja viedokļa šis sadalījums dažkārt var būt nedaudz abstrakts, jo tas neparedz īpašus kontrolesarakstus, kas jāpārbauda, domājot par konkrētu gadījumu. Šī iemesla dēļ vēl viena iespēja aprakstīt sociālās atstumtības faktorus var būt tā, kas sniegta rakstā "Sociālās atstumtības riski un rezultāti. Ieskats no garengriezuma datiem" no John Bynner, kas pieejams OECD bibliotēkā. Šis saraksts tika izveidots, lai noteiktu bērnu sociālās atstumtības cēloņus, lai tas būtu viegli piemērojams profesionālās izglītības studentam.

MATERIĀLIE FAKTORI

Ģimenes
nabadzība

Ģeogrāfiskā
atrašanās
vieta

ĢIMENES FAKTORI

Vecāku
izglītība

Vecāku
interese un
atbalsts

Sociālā klase

PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA

Izglītība

Sociālais
dienests

Mājoklis

Transports

Veselība

INDIVIDUĀLIE FAKTORI

Iespējas un
motivācija

Dzimums

Invalīdi

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

1.3. Sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas

Sekojošā apakšjoma aptver dažas no visbiežāk sastopamajām sociālās atstumtības riska grupām profesionālajā izglītībā. Šīs grupas ir atlasītas no datiem, kas savākti katrā PI centrā, kas piedalās programmā ALLinErasmus. Katrai grupai tiks sniegta definīcija, kā arī galvenie aspekti, kas nosaka, ka grupa ir pakļauta sociālās atstumtības riskam.

Kāpēc šīs grupas tiek dēvētas par “sociālās atstumtības riskam pakļautām grupām”? Kā skaidrots sociālās atstumtības definīcijā, tā ir atkarīga no vairāku faktoru kombinācijas. Līdz ar to piederība kādai no šīm grupām var palielināt viņu iespējas ciest arī no citiem būtiskiem faktoriem, tādējādi faktiski izjūtot sociālo atstumtību.

Paturot to prātā, ir svarīgi uzraudzīt PI studentus, kas pieder kādai no šīm grupām, lai noteiktu, vai viņi necieš no sociālās atstumtības.

Sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas

LGTBIQ+ kopiena

Studenti no zemas sociāli ekonomiskās vides

Studenti ar īpašām vajadzībām

Studenti no migrantu izcelsmes

Studenti, kas nemācās savā dzimtajā valodā

Studenti no lauku rajoniem

Sievietes

Bēgļi, tostarp kara bēgļi no Ukrainas

Bāreņi/studenti bez stabila ģimenes atbalsta

Etniskās minoritātes

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Studenti no zemas sociāli ekonomiskās vides

Studenti ar zemiem ienākumiem vai no ģimenēm ar zemu ienākumu līmeni, ir pakļauti sociālās atstumtības riskam, jo ekonomikai ir tieša saistība ar daudziem sociālās atstumtības faktoriem. Faktiski ekonomiskie faktori ir viena no jomām, ko noteikusi ANO sociālās atstumtības definīcijā.

Zemi ienākumi var izraisīt citus atstumtības faktoros, piemēram:

Grūtības iegūt augstas kvalitātes izglītību. Tas var būt saistīts ar nespēju samaksāt par maksas izglītību vai laika ierobežojumu dēļ. Daudziem studentiem no ģimenēm ar zemiem ienākumiem ir jāatrod nepilnas vai pat pilnas slodzes darbs, tad neatliek laika mācībām.

Grūtības piekļūt veselības aprūpei. Konkrētas veselības aprūpes jomas (piemēram, zobārstu pakalpojumi) daudzās valstīs ir privātas vai patiešām grūti pieejamas, izmantojot valsts veselības aprūpi.

Grūtības piekļūt noteiktām brīvā laika aktivitātēm. Sociālās saites veidojas, piedaloties tādās brīvā laika pavadīšanas aktivitātēs kā sports, mākslas nodarbības... bet visbiežāk tās ir privātas aktivitātes, par kurām ir jāmaksā. Skolēni no maznodrošinātām ģimenēm, iespējams, nevarēs ierasties, apgrūtinot viņu integrāciju ar citiem vienaudžiem.

Studenti migranti

Runājot par studentiem migrantiem, mēs runājam par studentiem imigrantiem (studentiem, kuri dzimuši citā valstī), kā arī uz studentiem, kuri, lai gan ir dzimuši mītnes valstī, nāk no imigrantu ģimenēm.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Studenti migranti

Migrantu izcelsme ne vienmēr ir sociālās atstumtības iemesls. Tomēr ir daži aspekti, kas noved pie minētās izslēgšanas (Molero et al., 2001):

Problēmas ar dokumentu atpazīšanu. Šim jautājumam var būt dažādi veidi; visskaidrākais nāk no migrantiem, kas valstī ierodas nelegāli. Juridiskās dokumentācijas trūkums noved pie nespējas iegūt legālu darbu vai atbilstošu atalgojumu, kas noved pie nespējas iegūt atbilstošu mājokli un pakalpojumus. Tas arī sarežģī vai pat padara neiespējamu piekļuvi noteiktiem izglītības līmeņiem, veselības aprūpei un citiem pakalpojumiem. Tomēr pat tad, ja persona vai ģimene ir "legālais migrants", joprojām var rasties problēmas ar noteiktu dokumentāciju, piemēram, ar izglītības dokumentiem. Ja nav iespējams apstiprināt iepriekš iegūto izglītību, jo starp mītnes un mērķa valsti nav noslēgts līgums par atzīšanu, migranti nevar piekļūt labākām nodarbinātības iespējām.

Atšķirība atkarībā no tautības. Valstij, no kuras nāk migrants, ir liela nozīme, runājot par sociālo atstumtību. Pirmkārt, ES valstu pilsoņiem ir priekšrocības un iespējas, kas atšķiras no citu valstu valstspiederīgajiem, tāpēc ir mazāka iespēja ciest no sociālās atstumtības (vismaz teorētiski). Arī imigranti no pirmās pasaules valstīm parasti saņem "labāku" attieksmi nekā imigranti no jaunattīstības vai trešās pasaules valstīm. Tas var būt saistīts ar kultūras un etniskām līdzībām starp valstīm, juridiskajām iespējām apstiprināt dokumentāciju utt. Tāpēc ar sociālo atstumtību migrantu izcelsmes dēļ, visticamāk, saskarsies trešo pasaules valstu migranti, kas var pastāvēt kultūras vai etniskie aizspriedumi.

Kultūras un etniskās atšķirības. Kā minēts iepriekšējā punktā, kultūras atšķirības ar uzņemošo valsti var radīt aizspriedumus un konfliktus, kas noved pie sociālās atstumtības. (Martinez un Fernández, 2006)

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Sievietes

Lai gan dzimumam nekad nevajadzētu būt par izslēgšanas motīvu, realitāte ir tāda, ka sievietes joprojām saskaras ar diskrimināciju:

Atsevišķās nozarēs, kas joprojām tiek uzskatītas par "vīriešiem", piemēram, mehānikā, inženierzinātnēs, sportā...

Pieklūstot augsta līmeņa nodarbinātības iespējām (pazīstami kā "stikla griesti").

Kļūstot par māmiņām (nepieciešams laiks, lai atveseļotos un rūpētos par jaundzimušo).

LGBTIQ+ kopiena

Lai gan Eiropa 2021. gadā tika pasludināta par LGBTIQ+ brīvības zonu, šī darbība faktiski tika īstenota diskriminācijas aktu dēļ, ar kuriem kopiena Polijā un Ungārijā saskaras kopš 2019. gada. (Parlaments pasludina Eiropas Savienību par "LGBTIQ brīvības zonu" | Jaunumi | Eiropas Parlaments, 2021).

Kopš 2021. gada ES ir turpinājusi strādāt, lai nodrošinātu LGBTIQ+ personu vienlīdzību un nediskrimināciju, kļūstot par daļu no ES pamatvērtībām (LGBTIQ+ | EĀDD, n.d.). Tomēr joprojām pastāv sociālās atstumtības faktori, ar kuriem saskaras sabiedrība:

Ne visās ES valstīs ir vienāds vienlīdzības līmenis attiecībā uz LGBTIQ+ kopienas. Saskaņā ar Statistikas datiem dažās ES valstīs vairāk nekā puse aptaujāto divaino respondentu ir saskārušies ar diskrimināciju. (LGBT cilvēku daļa Eiropā, kas piedzīvo diskrimināciju | Statista, 2023)

2022. gadā veiktajā aptaujā atklājās, ka daži kopienu locekļi joprojām saskaras ar diskrimināciju ES darba tirgū. Tas samazina iespēju piekļūt augsta līmeņa darba iespējām. (Vai LGBTQIA+ cilvēki saskaras ar ES darba tirgus diskrimināciju?, 2022)

ES joprojām ir daudz gadījumu, kad cilvēki savas seksuālās orientācijas dēļ saskaras ar uzmākšanos un vardarbīgiem uzbrukumiem. Tas noved pie diskriminācijas un sociālās atstumtības, jo viņi jūtas nevēlami būt daļai no sabiedrības.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Etniskās minoritātes

Pašlaik nav starptautiski saskaņotas "mazākumtautības" definīcijas. Ņemot vērā šī rīkkopas mērķi, mēs izmantosim UNHCR: etnisko, reliģisko un lingvistisko grupu, kas ir mazāka nekā pārējo iedzīvotāju, kuras locekļiem ir kopīga identitāte. Daži piemēri ir romi (lielākā etniskā minoritāte Eiropā), Āfrikas pamatiedzīvotāju minoritātes, Amerikas pamatiedzīvotāju minoritātes...

Etniskās minoritātes ne vienmēr ir imigranti vai nāk no imigrantu izcelsmes; viņiem vienkārši ir kopīga identitāte, kas atšķiras no galvenās identitātes, kas ir kopīga viņu piederības valstī. Tas var izraisīt sociālo atstumtību, piemēram:

Daudzas etniskās minoritātes saskaras ar diskrimināciju saistībā ar piekļuvi darbam, mājoklim, finansiālajām iespējām... kultūras tradicionālo aizspriedumu dēļ.

Aizspriedumi pret noteiktām etniskajām minoritātēm var novest pie tā, ka skolēni saskaras ar atstumtību klasē.

Studenti no lauku rajoniem

Dzīvošana laukos ne vienmēr ir sociālās atstumtības faktors. Tomēr kombinācija ar citiem faktoriem var izraisīt minēto izslēgšanu, piemēram:

Lauku apvidos dažkārt nav laba sabiedriskā transporta satiksme. Tas nozīmē, ka cilvēkiem, kuriem nav pieejams privātais transports, ir mazākas iespējas gūt labumu no kultūras un sociālajiem piedāvājumiem, kas parasti ir pieejami pilsētās.

Arī izglītības pieejamība laukos ir zemāka, jo visbiežāk ir nepieciešams pārcelties uz pilsētu, lai iegūtu vidējo vai augstāko izglītību. Tas rada nepieciešamību studentiem meklēt izmitināšanas vai transporta iespējas, kas ne vienmēr ir iespējams finansiālu/transporta ierobežojumu dēļ.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Studenti, kas nemācās savā dzimtajā valodā

Studentiem, kuri mācās valodā, kas atšķiras no viņu dzimtās valodas, var būt grūtības saprast mācīto saturu, kā arī uzlabot sociālo mijiedarbību ar vienaudžiem. Tas var izraisīt sociālo atstumtību, piemēram:

Nepietiekama stundā mācītā satura izpratne samazina skolēna mācīšanās spējas, jo tas kavē pareizu izpratni par klasi, kā arī spēju sazināties ar skolotāju. Tas var izraisīt sliktākus akadēmiskos rezultātus un mazākas iespējas iegūt labu darbu.

Grūtības socializēties rada atstumtības un diskriminācijas sajūtu.

Grūtības ar valsts oficiālo valodu var apgrūtināt arī oficiālo dokumentu noformēšanu akadēmiskiem un oficiāliem mērķiem (piemēram, Erasmus+ nepieciešamo dokumentu noformēšana).

Studenti ar īpašām vajadzībām

Studenti ar kāda veida kognitīviem vai fiziskiem traucējumiem var kļūt par sociālās atstumtības upuriem, jo nevar piedalīties noteiktās aktivitātēs vai arī tāpēc, ka viņus diskriminē viņu vienaudži.

Bāreņi/studenti bez stabila ģimenes atbalsta

Bāreņi, jaunieši no audžu ģimenēm vai nepilnām ģimenēm (vai nu saskaras ar ģimenes problēmām, kuriem nav ģimenes atbalsta...), ir pakļauti sociālajai atstumtībai, jo šo situāciju bieži pavada:

Ekonomiskie ierobežojumi.

Izglītības atbalsta trūkums.

Atbalsta trūkums sociālajos vai kultūras pasākumos (piemēram, Erasmus+ projektā).

Fiziska vai psiholoģiska vardarbība, kas noved pie nespējas iesaistīties sabiedrībā.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Bēgļi, tostarp kara bēgļi no Ukrainas

Runājot par bēgļiem, ir jāizceļ viens moments. Bēgļa definīcija saskaņā ar ANO ir: kāds, kurš bijis spiests pamest savu valsti vajāšanas, kara vai vardarbības dēļ. (Kas ir bēglis? Definīcija un nozīme | ASV UNHCR, n.d.)

Tas nozīmē, ka bēgļi nāk no citas valsts (tāpat kā migranti), taču viņi nav viena un tā pati grupa, un ir svarīgi saprast atšķirības, lai tās izprastu un palīdzētu viņiem. Vissvarīgākais būtu tas, ka imigranti nolemj pamest savu mītnes zemi un pārcelties uz citu valsti, lai iegūtu labāku dzīvi. Protams, ne vienmēr lēmumu pieņem pozitīvi faktori (daudzreiz viņi aizbrauc, izbēgot no ilgstoša bezdarba, sliktiem dzīves apstākļiem utt.). Bet tā joprojām ir izvēle. Taču bēgļi ir spiesti pārcelties uz citu valsti. Viņiem nebija izvēles, viņi var nevēlēties aizbraukt un iepriekš nav gatavi atstāt savu valsti. Visbiežāk viņi nevar atgriezties savā dzimtenē, un viņi ir saskārušies ar traumatisku notikumu ar psiholoģiskām sekām.

Ir daudzi aspekti, kas var izraisīt bēgļu sociālo atstumtību:

Viņi lielākoties nerunā vietējā valodā, kas viņiem ļoti apgrūtina saziņu.

Viņiem iepriekš nav bijis izpratnes par valsti, kurā viņi dzīvos, kas palielina kultūras un reliģisko konfliktu iespējas.

Viņi nav izvēlējušies pārcelties uz citu valsti, kas var nozīmēt, ka viņi nevēlas integrēties. Tas var izraisīt konfliktus un sociālo atstumtību.

Viņi var saskarties ar ekonomiskiem ierobežojumiem.

Viņu psiholoģiskā situācija var ietekmēt darba vidi.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

1.4. Kā sociālā atstumtība ietekmē profesionālo izglītību?

Līdz šim esam veidojuši priekšstatu par sociālās atstumtības nozīmi un dažādiem aspektiem, kas var novest pie tā, ka cilvēks saskaras ar sociālo atstumtību.

Tagad ir pienācis laiks pievērsties konkrētajai profesionālās izglītības situācijai. Kā sociālo atstumtību var redzēt profesionālajā izglītībā? Vai tas ietekmē profesionālās izglītības studentus?

Īsumā: jā, sociālā atstumtība skar profesionālo izglītību. Profesionālajā izglītībā ir pārstāvētas visas grupas, kas iepriekš tika minētas kā “sociālās atstumtības riskam pakļautas”, un tas liek domāt, ka vienmēr būs riska grupas skolēni, kuriem būs nepieciešama PI centra palīdzība. (Klasen, n.d.).

Proti, PI vide var veicināt tādu situāciju parādīšanos, kas savukārt izraisa sociālo atstumtību, piemēram:

Studenti, kas nāk no zemas ekonomiskās dzīves, var izjust diskrimināciju salīdzinājumā ar iespējām, kādas ir citiem studentiem, piemēram, iespēju iegūt starptautisku prakses pieredzi bez Erasmus+ stipendijas.

Dažās valstīs skola, kuru jūs apmeklējat, ir atkarīga no apkaimes, kurā dzīvojat. Tas mēdz pulcēt sociālās atstumtības riskam pakļautos skolēnus vienā centrā, kas noved pie vājām klasēm, kas samazina viņu iespējas iegūt augsta līmeņa izglītību.

Studenti ar īpašām vajadzībām var saskarties ar atstumtību, ja PI centrs nav gatavs viņiem palīdzēt jebkādā īpašā veidā, kas viņiem varētu būt nepieciešams.

Dzimums profesionālajā izglītībā ir ļoti izplatīts sociālās atstumtības avots. Daudzās valstīs joprojām ir praktiski darbi, kas tiek uzskatīti par “vīriešu darbiem”, kas rada diskrimināciju pret sievietēm, kuras ir ieinteresētas mācīties. To dažkārt var redzēt pat skolas infrastruktūrā: dažos centros vēl pirms dažiem gadiem nebija sieviešu tualetes, jo tajos nebija sieviešu darbinieku vai studentu.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Studenti, kas nāk no migrantu izcelsmes vai pieder pie dažādām etniskajām grupām, kuri var ciest no valodas barjeras, izjust atšķirības ar vienaudžiem un atstumtību.

Studenti no LGTBIQ+ kopienas

Sociālajai atstumtībai ir dažādas sekas PI studentiem gan sociālajā, gan arī akadēmiskajā dzīvē. Sociālā atstumtība un diskriminācija klasē var būt mācību pārtraukšanas cēlonis, kas mazina skolēnu iespēju iegūt kvalitatīvu darbu. Tas savukārt palielina izredzes ciest no sociālās atstumtības pieaugušā vecumā.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

1.5. Kā sociālā atstumtība ietekmē dalību Erasmus+ mobilitātēs?

Koncentrējoties uz saistību starp sociālo atstumtību un dalību Erasmus+ mobilitātēs, ir daži gadījumi, kad dalība kādā no sociālās atstumtības grupām var radīt grūtības piedalīties Erasmus+ mobilitātēs. Faktiski šis ir sociālās atstumtības piemērs: nespēja vai grūtības piekļūt akadēmiskajām iespējām.

Studenti ar invaliditāti var saskarties ar grūtībām, iesaistoties Erasmus+ mobilitātēs, ja uzņemošā iestāde nevar izpildīt kritērijus, kas nepieciešami, lai viņi varētu pārcelties uz citu valsti. Piemēram, skolēnam ratiņkrēslā būs jāpaliek viesģimenē vai dzīvoklī, kas ir sagatavots ratiņkrēslam (lifts, pietiekami lielas durvis, vajadzības gadījumā pielāgota vannas istaba...). Nespēja izpildīt šīs cerības var nozīmēt, ka students nevar gūt labumu no Erasmus+ mobilitātēm. Tas pats notiek ar studentiem ar īpašām medicīniskām prasībām; ja viņu vajadzības nevar pilnībā apmierināt uzņēmējā valstī, viņi nevar piedalīties mobilitātē.

Studenti ar mācīšanas vai apmācības grūtībām, kuriem nepieciešama īpaša palīdzība, var izjust diskrimināciju, ja uzņemošā iestāde nevar sniegt minēto palīdzību prakses laikā vai sagatavošanas kursu laikā. "Sloga" sajūta var likt studentam izlemt nepiedalīties Erasmus+ mobilitātē.

1. daļa: Teorētiskā rokasgrāmata

Studentus no zemas sociālekonomiskās vides var ietekmēt vairāki iemesli:

Daudzas reizes viņiem ir jāmeklē nepilnas slodzes darbs, lai palīdzētu savām ģimenēm ekonomiski vai uzturētu sevi. Tas viņiem var apgrūtināt iespēju doties Erasmus+ pieredzes iegūšanai uz ārzemēm, jo viņiem ir jāsaņem darbs.

Lai gan Erasmus+ mobilitātes piedāvā stipendiju izdevumu segšanai, daudzkārt studentiem mobilitātes laikā rodas papildu izdevumi. Studenti ar zemiem ienākumiem var nespēt segt šos izdevumus, kas kavē viņu dalību mobilitātē.

Studenti, kas saskaras ar ģeogrāfiskiem šķēršļiem, kas apgrūtina vai kavē ceļošanu uz mītnes valsti, var justies diskriminēti, ja profesionālās izglītības iestāde nevar palīdzēt pārvarēt minētās grūtības. Ja nepiedāvājat risinājumus, lai sasniegtu lidostu vai nepieciešamo transportu (piemēram, privāts transportlīdzeklis, lai atvestu studentu no mājām un sasniegtu galamērķi), var nozīmēt, ka studenti nevarēs piedalīties Erasmus+ mobilitātēs.

Etniskās, kultūras un rasu atšķirības var radīt grūtības, piekļūst Erasmus+ programmai. Atšķirības rodas no valodas barjerām (kas palielināsies, ja pievienos uzņēmējas valsts valodu) līdz uzvedības barjerām. Valoda var ierobežot potenciālo dalībnieku spēju lūgt palīdzību, kad tas ir nepieciešams pieteikšanās procesa laikā, kas var nozīmēt, ka viņi neizpildīs pieteikumu. Ir arī svarīgi atcerēties, ka ne visas valstis uz šīm grupām reaģē vienādi; piemēram, dažas etniskās grupas var nejust atstumtību mītnes zemē, bet tām ir negatīvs tēls mobilitātes valstī. Ja tas tā ir, students vienmēr ir jāatbalsta gan izglītības iestādē, gan uzņemošajā organizācijā.

VĀRDNĪCA

Vārdnīca

JĒDZIENS	DEFINĪCIJA
Erasmus+	Erasmus+ ir ES programma izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta atbalstam Eiropā.
Mobilitāte	Erasmus+ iespēja uz noteiktu laiku ceļot uz citu ES galamērķi, lai piedalītos mācību un apmācību pasākumos.
Sociālā atstumtība	Mehānismi, ar kuriem indivīdi un grupas tiek izslēgtas no dalības sociālajā apmaiņā. Tas ir jūtams un parādīts mājokļu, izglītības, veselības un pakalpojumu pieejamības jomā
Sociālā iekļaušana	Process, kurā tiek pieliktas pūles, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas – lai ikviens, neatkarīgi no viņu izcelsmes, varētu dzīvē pilnībā realizēt savu potenciālu.
Veiksmes stāsts	Piemērs, kad iepriekšējais dalībnieks stāsta savu stāstu un sniedz atsauksmes nākamajiem dalībniekiem.

ATSAUCES

Atsauces

Bynner, J. B. (n.d.). Sociālās atstumtības riski un rezultāti: ieskats no garengriezuma datiem. ESAO. ESAO. Iegūts 2023. gada 25. augustā no vietnes <https://www.oecd.org/education/school/1855785.pdf>

Communities, C. O. T. E., & Communities, O. F. O. P. O. T. E. (1992). Com (92) 542 galīgā redakcija, Brisele, 1992. gada 23. decembris.

Vai LGBTQIA+ cilvēki saskaras ar ES darba tirgus diskrimināciju? (2022, 30. augusts). Bruegel | Briselē bāzētā ekonomikas ideju laboratorija. <https://www.bruegel.org/blog-post/do-lgbtqia-people-face-eu-labour-market-discrimination>

Etnisko minoritāšu piemēri Spānijā un Eiropā. (n.d.). Rīcība pret badu. <https://www.actionagainsthunger.org/en/ethnic-minority-examples-spain-europe>

Spānija, AI (n.d.). LGBTI: seksuālā un dzimumu dažādība. Amnesty International spāņu nodaļa. <https://www.es.amnesty.org/where-are-we/issues/sexual-affective-diversity/>

Eiropas Brīvību platforma. (2021, 14. jūnijs). Sociālā atstumtība: ko tas nozīmē? Liberties.eu. <https://www.liberties.eu/in/stories/social-exclusion/43579>

Rokasgrāmata, UE (n.d.). Nacionālās, etniskās, reliģiskās un lingvistiskās minoritātes un pamatiedzīvotāji. UNHCR. <https://emergency.unhcr.org/protection/persons-at-risk/national-ethnic-religious-and-linguistic-minorities-and-indigenous-peoples>
levads - ScotPHO. (n.d.). <https://www.scotpho.org.uk/population-groups/ethnic-minorities/introduction/>

Standfo. (2021). Lgtbiq+ tiesības Eiropā. Stāvēt par kaut ko. <https://standfor.eu/blog/lgtbiq-rights-in-europe>

Atsauces

Standfo. (2021). Lgtbiq+ tiesības Eiropā. Izturieties pret kaut ko.
<https://istandfor.eu/blog/lgtbiq-rights-in-europe>

Klāsens, S. K. (n.d.). SOCIĀLĀ IZSLĒGŠANA, BĒRNI UN IZGLĪTĪBA: KONCEPCIJAS UN MĒRĪŠANAS JAUTĀJUMI. ESAO (Nr. 1855901). ESAO.

LGBTIQ+ | EĀDD. (n.d.). https://www.eeas.europa.eu/eeas/lgtbiq_en 9 sociālās atstumtības veidi un to ietekme uz iedzīvotājiem. (2020, 14. jūlijs).
<https://psicologiaymente.com/social/tipos-exclusion-social>

Martínez, J. L. M. un Fernández, M. F. (2006). Imigrācija un sociālā atstumtība. V FUHEM ziņojums par sociālo politiku: sociālā atstumtība un labklājības valsts Spānijā, 409–439.

Molero, F. M., Navas, M. N. un Morales, J. F. M. (2001). Imigrācija, aizspriedumi un sociālā atstumtība: pārdomas par dažiem Spānijas sabiedrības datiem. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 1 (2001-Vol. 1-No1), 11-32.

Parlaments pasludina Eiropas Savienību par “LGBTIQ brīvības zonu” | Jaunami | Eiropas Parlaments. (2021a, 3. novembris).
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210304IPR99219/parliament-declares-the-european-union-an-lgtbiq-freedom-zone>

Parlaments pasludina Eiropas Savienību par “LGBTIQ brīvības zonu” | Jaunami | Eiropas Parlaments. (2021b, 3. novembris).
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210304IPR99219/parliament-declares-the-european-union-an-lgtbiq-freedom-zone>

Atsauces

To LGBT cilvēku daļa Eiropā, kuri saskaras ar diskrimināciju | Statistika. (2023, 9. maijs). Statistika. <https://www.statista.com/statistics/1381641/lgbt-europe-experience-discrimination-past-12-months/>

Sociālā atstumtība. (n.d.). Eurofound.

<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/social-exclusion> Sociālā iekļaušana | Nabadzības izskaušana. (n.d.).

<https://www.un.org/development/desa/socialperspectiveondevelopment/issues/social-integration.html>

Tipos de Discriminación. (n.d.). ASV EEOC. <https://www.eeoc.gov/es/tipos-de-discriminacion>

Apvienotās Nācijas. (n.d.). Sociālās iekļaušanas un atstumtības identificēšana. In Neatstājot nevienu aiz muguras.

Kas ir bēglis? Definīcija un nozīme | ASV par UNHCR. (n.d.-a). <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/>